

„Nie, nechcem sa vrátiť do 50. rokov minulého storočia“ – vyznanie amerického tradičného katolíka

Robert B. Greving

10. mája 2022 ✝ Cirkev Spoločnosť

Je frustrujúce byť obvinený zo správnej veci z nesprávneho dôvodu. Napríklad moja manželka ma často kritizuje, že som neporiadny (čo som, najmä v porovnaní s ňou); napriek tomu ma irituje, keď mi to vyčíta vo chvíli, keď som všetko vytiahol zo skrine, aby som ju upratal. Podobné je to s vierou. Vyčítajú mi, že som tradičný. Som tradičný, ale nie preto, ako to často hovoria „progresívci“, že sa chcem vrátiť do čias „pred II. vatikánskym koncilom“ alebo do „50. rokov“.

Zdroj: wikimedia commons

Nechcem sa „vrátiť“ do 50. rokov a do tohto obdobia Cirkvi. V tej kultúre boli chyby, v Cirkvi aj mimo nej, a tieto chyby viedli k neskorším problémom. Ak by sme sa „vracali“ do tej doby, tie isté problémy sa budú opakovať.

Prvým problémom bolo nepochopenie a prílišný dôraz na poslušnosť. Ako poukázal historik James Hitchcock, najväčšou iróniou „ducha II. vatikánskeho koncilu“ bolo to, že sa poslušnosť využívala na umožnenie neposlušnosti. Katolíci boli vychovávaní v duchu „otec (alebo biskup) to vie najlepšie“, čo sa využívalo na to, aby sa ako cirkevné učenie presadili postupy, ktoré boli v skutočnosti produktom vybraných komisií či osobných preferencií. Kostoly boli vyprázdnené, omša sa stala experimentálnym divadlom, morálne učenie bolo zrazu „vecou osobného svedomia“ a my sme s tým súhlasili, pretože „otec to povedal“. Neboli sme o nič múdrejší. Jediné informácie, ktoré sme mali, pochádzali „zhora“ (tzn. čo povedal kňaz alebo biskup) a priemerný katolík nemohol vedieť, čo robiť, aj keby to chcel spochybniť.

Kňazom a biskupom sme stále povinní úctou a poslušnosťou, ale verím, že teraz tomu už veriaci – aspoň niektorí – lepšie rozumejú. Takisto sme lepšie informovaní o tom, aké je učenie Cirkvi – na rozdiel od preferencií biskupa alebo kňaza. Boh mi odpusť, že to hovorím, ale sú chvíle, keď som vďačný za internet. Máme prístup k cirkevným otcom, cirkevným dokumentom a encyklikám, katolíckej náuke o umení a architektúre ako nikdy predtým. Každý, kto chce (a kľúčom je *chcieť*), sa môže dozvedieť, čo je viera a ako ju lepšie žiť. Nie, nechcem sa vrátiť späť.

V Cirkvi existoval aj ultramontanizmus. Je to pochopiteľné po storočí pápežov, medzi ktorými boli Lev XIII., Pius X. (do tej doby iba druhý pápež za päťsto rokov, ktorý bol kanonizovaný) a Pius XII. Rím mal svoju hodnotu. Hovoril málo a vážil každé slovo. Odvtedy sme toho zažili a videli dosť, aby sme vedeli, že hoci je Cirkev neomylná, nie je bezhriešna. Inflácia nie je len ekonomický jav. Nie, nechcem sa vracieť späť.

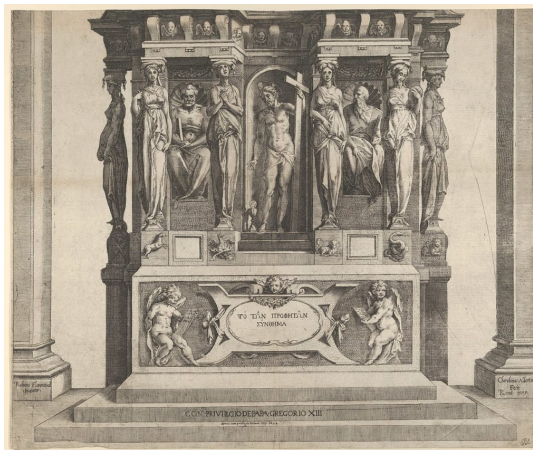
Spolu s tým sa objavil nezdravý klerikalizmus. „Duchovný život“ – snažiaci sa ísť do hĺbky – bol často považovaný za doménu rehoľníkov. Byť rehoľníkom znamenalo byť nábožný. To viedlo k neskoršiemu zmätku – ktorý u nás stále pretrváva – že byť nábožný znamená robiť to, čo robia rehoľníci, pričom laici sa začali tlačiť k oltárom a kňazov vnímali ako administrátorov alebo, čo je horšie, „sprostredkovateľov“. II. vatikánsky koncil mal pravdu vo svojom „univerzálnom povolaní k svätosti“, ale myslíaci človek vie, že univerzálny neznamená jednotný.

Dnes sa uznáva, že laici majú odborné znalosti a úlohu vo svete, ktorú rehoľníci nemajú. Zároveň si uvedomujeme, že táto odbornosť môže a musí byť posvätená životom osobnej svätosti, ktorý nie je svojím spôsobom menej náročný ako život rehoľníkov. Táto osobná svätosť musí byť založená na sviatostiach, ktoré môže udeľovať len vysvätený služobník, a na milostiach, ktoré dostávajú tí, čo sa zasvätili životu modlitby. Viem, že hoci na stavbu domu sú potrebné tehly aj malta, nie sú vzájomne zameniteľné.

V predkoncilovej Cirkvi a v západnej kultúre ako celku existoval aj neuveriteľný optimizmus a viera v „pokrok“. Prečo? Predchádzajúcich šesťdesiat rokov bolo svedkom „vojny o ukončenie všetkých vojen“, vzostupu komunizmu s jeho masovým vyvražďovaním a vyhladovaním národov, ktoré boli pod jeho nadvládou, kolapsu kapitalizmu a celosvetovej hospodárskej depresie.

Nasledovala ďalšia svetová vojna, v ktorej sa demokracie postavili na stranu komunizmu (len si to predstavte) proti totalitným zločincom na Západe a pohanským imperiálnym mocnostiam na Východe, ktorú ukončilo zhodenie atómovej bomby. Potom Východ stál proti Západu a čakal, kto zhodí ďalšiu bombu, zatiaľ čo ich ekonomiky buď vyhladovali svojich občanov, alebo ich morálne zruinovali, prípadne oboje. Ako by ste mohli nesúhlasiť s Ronaldom Knoxom, ktorý povedal: *„Je to veľká hlúposť modernej civilizácie, že prestala veriť v diabla, keď diabol je pre to jediným vysvetlením.“*

A predsa sme akosi mali predstavu, že *„každým dňom, v každom ohľade sme lepší a lepší“*; že „novšia vec“ je lepšia len preto, že je novšia. Museli sme byť „otvorení novým myšlienkam“, hoci za posledných sto rokov sa nové myšlienky ukázali ako hlúpe. Možno to bolo, ako keď po dlhom pobyte v púšti vidíte fatamorgánu. V každom prípade sa ukázalo, že je rovnako imaginárna.

Alegória katolíckej viery

zdroj: wikimedia commons

Čiastočne to bolo technologické a akademické. Keďže sme dokázali vyslať človeka do vesmíru, verili sme, že sa oveľa ľahšie dostaneme do neba. Keďže veda mohla zmierniť naše fyzické bolesti, mysleli sme si, že môže zmierniť aj naše sociálne bolesti. Psychológia nám mohla pomôcť vyčistiť myseľ a my sme verili, že očistí aj naše duše. A teraz? Potrebujeme ešte nejaký ďalší dôkaz učenia o prvotnom hriechu a páde? Môžeme vôbec pochybovať o potrebe milosti? Ak nás pandémie niečo naučila, tak to, že veda je veda, a nie viera; niečo, čo treba pochopiť, ale nie „uveriť“.

Čiastočne to bolo kultúrne. Keďže demokracie porazili totalitu, demokracia bola z definície najlepšia. A čokoľvek, o čom demokracia rozhodla, bolo najlepšie, bez ohľadu na to, čo nám hovorila ľudská prirodzenosť a stáročia skúseností. Vláda a politická moc mohli vyriešiť aj naše problémy, len sme potrebovali „správnych ľudí“ pri moci.

To prinieslo rozvody bez preukázania zavinenia, kontrolu pôrodnosti, potraty a pornografiu, nehovoriac o množstve „národných vojen“ na miestach, ktoré ani zďaleka neboli národnými. Najdlhšia vojna, ktorú sme viedli, je „vojna proti chudobe“ a teraz je najbohatší národ v dejinách sveta ponorený v dlhoch a milióny ľudí žijú v oveľa väčšej chudobe, než je nedostatok príjmov. Tí, ktorí majú oči na to, aby videli, vedia, že vláda – akéhokoľvek druhu – nie je riešenie.

Dôvodom bola aj naivita a – pravdupovediac – zbabelosť. Problém 60. rokov nebol v tom, že by existovali zlí ľudia, ktorí chceli robiť zlé veci. Tak to bolo vždy. Problém bol v tom, že mnohí, ktorí to mali vedieť lepšie, im to dovolili. Určite to bolo ťažké. Katolíci v Amerike tak dlho bojovali o to, aby boli akceptovaní a po zvolení Johna F. Kennedyho si mysleli, že sa nám to konečne podarilo.

Ale padli sme s JFK, keď sme dovolili, aby táto akceptácia prevážila nad našou vierou. Zdalo sa, že Amerika je – a pravdepodobne aj bola – to najlepšie, čo svet ponúka, ale zabudli sme, že naše občianstvo nie je z tohto sveta a žiadny národ nie je dokonalý. Náš vlastný „úspech“ viedol k nášmu pádu. Bolo by treba zázračne cnostného a inteligentného kňaza alebo biskupa, aby odolal kultúrnemu cunami, ktoré sa blížilo. Neboli sme na to pripravení a *Athanasius contra mundum* nebol nikde.

Dnes si mnohí uvedomujú, že nemožno mať oboje. Nemožno zosúladiť Katechizmus s *New York Times*. Nemôžete sa zapáčiť miestnej školskej rade a Kristovi. A hoci môžete byť Američan a katolík, katolík je na

prvom mieste.

Nie, nechcem sa vrátiť späť. Tak prečo som „tradičný“ (výraz „konzervatívny“ mi často nesedí. Kto by chcel konzervovať neporiadok, do ktorého sme sa dostali?)? Som tradičný, pretože verím v katolícku vieru, ako sa po stáročia učila a praktizovala; pretože len ona má odpovede pre tento i budúci život. Uprednostňujem tradičnú latinskú omšu, tradičnú cirkevnú architektúru a gregoriánsky chorál, pretože mi pomáhajú – nebudem hovoriť za iných – uctievať Boha a priblížiť sa k nemu viac než to, čo prišlo potom. Krása je božský prvok a módne výstrelky, ako napríklad rýchle občerstvenie (fast food), ma nenasýtia.

Som tradičný, pretože svätí vedia, aké sú moje skutočné problémy, a majú na ne liek. Napodobňovanie Krista a *Úvod do zbožného života* ma priviedli k šťastnejšiemu životu viac ako Dr. Phil alebo Oprah. Mark Twain raz povedal: *„Keď som bol štrnásťročný chlapec, môj otec bol taký nevzdelaný, že som sotva zniesol prítomnosť starého muža. Ale keď som mal dvadsaťjeden rokov, žasol som, koľko sa toho ten starý človek za sedem rokov naučil.“* Čím som starší, tým viac žasnem nad tým, čo všetko vedeli naši otcovia.

Som tradičný, pretože kultúra a vlády posledných niekoľkých storočí zdevastovali rodinu a roztrhali národy. Sv. Tomáš Akvinský vedel, že národ a spoločnosť sú viac ako HDP a mzdy. John Henry Newman vedel, že najmocnejší a najcivilizovanejší národ na svete môže byť nominálne kresťanský, ale prakticky pohanský.

Vinohradníci vedia, že dobré víno pochádza z *terroir* – z kombinácie pôdy, podnebia a „zmyslu pre miesto“, ktoré sa formuje a poznáva stáročia, dokonca tisícročia. Katolícka tradícia je *terroir* duše; zrodila svätcov. Preto som tradičný. Nové víno potrhlo mechy. Preto dávam prednosť tomu starému.

Preklad z crisimagazine.com

Portál Christianitas.sk odporúča:

Taliancky historik a profesor, Roberto de Mattei prináša v knihe **Druhý vatikánsky koncil. Doposiaľ nenapísané dejiny**, ucelený pohľad na udalosť, ktorá zásadným spôsobom ovplyvnila život v katolíckej Cirkvi v druhej polovici 20. storočia a nemalou mierou naň vplýva i dnes.

Záujemcovia si môžu túto vysokohodnotnú knihu objednať na adrese:

<https://www.christianashop.sk/druhy-vatikansky-koncil-doposial-nenapisane-dejiny/>

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/nie-nechcem-sa-vratit-do-50-rokov-minuleho-storocia-vyznanie-americkeho-tradicneho-katolika/>